

Thema – sessies – 2019

Sessie 1 op 28 maart: duale trajecten Ad met meer flexibiliteit

(Plaats: Uithof Utrecht)

Memo 3 - 11 februari 2019

Inleiding

In dit derde memo over de eerste themasessie op 28 maart wordt een volgend sub-thema bij de kop gepakt. Na eerst te hebben gekeken naar de vormgeving van een driejarige duale Ad-opleiding op basis van het 'werkritme' in het bijbehorende werkveld, gaat het nu over:

Bekostiging van een Ad-opleiding van 120 studiepunten, verspreid over drie duale leerjaren

Het is een erg technisch aspect. Maar gelet op de huidige bekostigingssystematiek van het onderwijs en dus ook voor de Ad, zal er toch naar gekeken moeten worden. Dus mochten experts op dit punt mee willen denken, via reacties op dit memo of ter plekke tijdens de sessie: ze zijn welkom. Voor de goede orde: we hebben het hier over bekostigde hogescholen. Voor de private aanbieders is de geschetste vormgeving met een Ad in drie jaren al simpelweg mogelijk. Dus wellicht is er later nog wel van alles te leren van hun ervaringen...

Wat speelt er...

De huidige situatie is dat de overheid de hogeschool geld geeft gedurende maximaal vier inschrijvingsjaren van een student, bij de volgende routes:

1. Bachelor
2. Ad en daarna een Bachelor
3. Ad en dan gaan werken.

Uit de bekostiging lopen...

Er kunnen zich hierbij situaties voordoen waarbij de hogeschool op een gegeven moment geen bekostiging meer krijgt en alleen nog maar via de student wettelijk collegegeld ontvangt.

In geval 1 kan iemand na vier jaren de Bachelor nog niet hebben en dan is vanaf het vijfde jaar de overheidskoek op.

In geval 2 is het mogelijk dat iemand meer dan twee jaren over de Ad doet. Dat houdt in dat er een grote kans is dat de student uit de overheidsbekostiging gaat lopen als hij/zij aan de Bachelor begint. De bacheloropleiding die deze Ad'er aanneemt, weet derhalve al van tevoren dat de inkomsten een stuk lager kunnen gaan zijn (ook als de diplomabonus kan worden geïncasseerd).

Bijzonder voor de Ad... en eerlijk?

Bij geval 3 is het mogelijk dat iemand drie of meer jaren over de Ad doet. Daarbij ontvangt de Ad-opleiding wél extra geld voor iemand die uit de nominale studietijd loopt, in tegenstelling tot de Bacheloropleiding die met langstudeerders te maken heeft. Bovendien wordt de extra gebruikte studietijd, zoals bij geval 2 beschreven, bij de Bachelor ook nog eens in mindering op de vier jaren gebracht.

Vaak zullen de Ad en de Bachelor bij dezelfde hogeschool te vinden zijn (net zoals in de situatie dat de Ad nog een programma binnen de Bachelor was). Maar er zal steeds meer sprake zijn van het doorgaan met een andere, niet-verwante Bachelor, bij een andere hogeschool en dan ook nog eens niet direct maar pas na een aantal jaren.

Overigens kan de overheid 'voordelig uit zijn' als na de Ad de Bachelor wordt behaald in de private sector – en het resterende programma of zelf en/of door de werkgever wordt gefinancierd (dus als de Ad in minder dan vier jaren is afgerond).

Dat het een bijzonder geheel zo bij elkaar is, is objectief gezien wel duidelijk. Het zal evenwel pas echt zichtbaar worden als de Ad doorbreekt... dus dat er een soort 'oneerlijke verdeling' gaat ontstaan als het gaat om de aanbieders van de Ad's en die voor de Bachelors.

Geld van de werkgever

Bij duale (en deeltijdse) opleidingen is er sprake van een contract tussen de student, de opleiding en de werkgever(s). De student is tegelijkertijd werknemer en heeft als zodanig een arbeidscontract. Omdat er in het werkdeel ook wordt gestudeerd en opleidingscompetenties worden behaald, betaalt de werkgever al gewoon mee aan de studie¹. Dat is via het salaris, de kosten van de begeleiding op de werkplek (salaris coach) en meestal ook door het bijdragen aan de studiekosten voor boeken en aanverwante zaken - en tevens (een deel van) het collegegeld te vergoeden.

Uiteraard heeft de student zelf ook allerlei kosten, maar die moeten bij elke vorm van scholing worden betaald. Mogelijk kan er via een vorm van belastingaftrek wat worden geregeld. Of er komt geld uit bepaalde scholingsfondsen.

Een bijzonder aspect hiervan dat later nog een keer wordt belicht en niet wettelijk is vastgelegd, is hoe groot de omvang van de baan is van een duale student. Het kan een volledige baan zijn, waarbij de werkgever dus zeker weet dat een groot deel van de week 'minder productief' is voor de organisatie (nodig voor studeren, naar de onderwijsinstelling gaan, leren op de werkplek), maar er is aldus wel sprake van een duidelijke binding. Maar vaker gaat het om een deelaanstelling, bijvoorbeeld voor minimaal 24 uur per week, en dan komt de kosten/basten-verhouding toch al heel anders te liggen.

Veel hogescholen stellen voor hun duale opleidingen een ondergrens aan het aantal werkuren, ook als het aantal studiepunten dat behoort tot de component 'werk' (een stuk) lager is dan je zou mogen verwachten op basis van de aanstelling bij de werkgever (dus drie dagen werken en bijvoorbeeld 25 studiepunten voor het werk en 35 punten voor het onderwijs – formeel te benoemen aangezien er wettelijk een dergelijke verdeling moet zijn voor beide componenten).

Waarover praten en zoeken naar mogelijkheden

Als het hebben van een specifieke duale inrichting van een Ad-opleiding waarbij het programma over drie jaren is uitgespreid, is het niet fair om dan ook als opleiding voor drie jaren het volledige jaarbedrag te ontvangen. Dat levert ook veel problemen op als een hogeschool deze Ad'er een Bachelor wil aanbieden, en de overheidsbekostiging op voorhand al niet voldoende is.

Mogelijk gaan deze Ad'ers vrijwel allemaal gewoon aan het werk, bij dezelfde werkgever van de duale Ad en wordt later in deeltijd bij een private hogeschool de bacheloropleiding gedaan, maar dan nog is zo'n vorm van bekostiging ethisch-economisch niet erg fraai.

Daarom willen we op de sessie van 28 maart bezien wat er wordt gevonden van een aangepaste vorm van bekostiging door de overheid – in combinatie met het betalen van collegegeld door de student/werknemer.

We weten dus dat ook de werkgever behoorlijk in de bus moet blazen bij duale trajecten, maar die financieringscomponent blijft nu beschouwing en kan altijd nog in een volgend stadium onder de loep worden genomen).

En om het nu niet onnodig te ingewikkeld te maken, kijken we tevens niet naar de verdeling van de 120 punten over de jaren, dus bijvoorbeeld 40-40-40 of 50-30-40. Tevens houden we geen rekening met het aantal punten voor de beroeps- resp. de onderwijscomponent, want daarbij kan het best zijn dat ervan 80 voor het onderwijs en 40 voor het werk zijn, maar bij andere duale opleidingen is de verdeling bijvoorbeeld 95 resp. 25.

Hierbij twee scenario's, om het denkwerk in gang te zetten:

¹ Bij de start van het duale hbo is heel lang gesproken over de bekostiging van de opleiding. Het gehele budget gaat nu naar de hogeschool, terwijl een (groot) deel van de studie op de werkplek plaatsvindt, met alle inspanningen van dien. Deze komen voor rekening van de werkgever, naast het salaris dat al wordt betaald. De gedachte dat een deel van de hbo-bekostiging naar de werkgever zou moeten gaan, is verloren gegaan in het zoeken naar een acceptabele constructie. Bovendien was en is het aantal duale studenten relatief erg klein, dus heeft men besloten dit punt maar te laten rusten...

1. De opleiding ontvangt elk jaar 2/3^e van de overheidsbekostiging; de student betaalt jaarlijks voor 40 punten wettelijk collegegeld.
2. De opleiding ontvangt de eerste twee jaren het volledige budget, het derde jaar en volgende jaren niets; de student betaalt de eerste twee jaren het volledige wettelijke collegegeld, het derde jaar niets, maar de jaren daarna (bij ernstige studievertraging dus) wel weer steeds het volledige wettelijke collegegeld.

In het stuk dat de deelnemers aan de sessie voorafgaande daaraan ontvangen, zullen deze zaken nog een keer worden opgenomen, met wat verdere toelichting.

Praktische zaken

Zoals in eerdere memo's al is aangegeven, kunt u op diverse manieren meedoen aan de discussie rond dit thema:

- a. Meedoen aan de sessie (en dus alle stukken gewoon ontvangen, doornemen e.d.)
- b. Graag alle memo's en informatie willen ontvangen, en mogelijk straks meedoen aan de sessie (later te beslissen), eventueel schriftelijk reageren
- c. Alleen maar de stukken ontvangen, ter informatie.

Het rapportje dat na de 28ste maart wordt opgesteld, zal zonder meer op brede schaal worden verspreid.

Dus als u interesse in dit thema heeft, kunt u dit melden via info@leido.nl. Vermeld in ieder geval:

- Naam, functie, organisatie/instelling
- Uw aandeel in dit alles: a, b of c.
- Aspecten van het thema die op zich voor u van belang zijn en die u graag behandeld wilt zien.

De sessie vindt plaats op donderdag 28 maart, van 13.30 tot 16.00 uur, in een van de gebouwen in de Uithof (Utrecht Science Park).

De kosten bedragen voor deelname aan de sessie zelf 30 euro excl. btw.